

Bescherming van digitale rechten van Palestijnen in het EU-beleidskader

Sinds het begin van de oorlog in Gaza staan de digitale rechten van Palestijnen meer dan ooit onder druk, met toenemende beperkingen op online meningsuiting, verscherpt toezicht en sterkere navolging van Israëlische censuurmaatregelen door socialemediaplatforms. De Israëlische overheid heeft haar wettelijke en buitenwettelijke maatregelen uitgebreid om Palestijnse stemmen te onderdrukken door bepaalde digitale content strafbaar te stellen en mensen aan te pakken vanwege hun online activiteiten, met onder meer de [Facebookwet](#)¹ die in december 2021 is aangenomen. Dit heeft geleid tot [wijdverbreide zelfcensuur](#)², willekeurige arrestaties en stelselmatige verwijdering van Palestijnse verhalen van onlineplatforms.

Bij deze onderdrukking van digitale rechten komt ook nog eens de ernstige bedreiging van de mediavrijheid en de veiligheid van journalisten ter plaatse. Volgens de Internationale Federatie van Journalisten (IFJ) zijn er minstens 164 Palestijnse journalisten en mediamensen om het leven gebracht. De IFJ, die de namen en omstandigheden van alle doden heeft [verzameld](#)³, meldt ook dat er tijdens de oorlog in Gaza meerdere mensen gewond zijn geraakt en anderen nog worden vermist. Buitenlandse media mogen van Israël vrijwel geen onafhankelijk verslag doen van de oorlog. Zo is er een informatievacuüm ontstaan en blijkt eens te meer hoe onmisbaar lokale Palestijnse journalisten zijn. Dit heeft echter ook de verspreiding van desinformatie in wereldwijde informatie-ecosystemen in de hand gewerkt en onderstreept daarmee de dringende noodzaak om de zeggenschap van Palestijnen te beschermen door middel van digitale rechten, maar ook om journalistieke veerkracht, integriteit van informatie en levensvatbaarheid van media te waarborgen.

Deze uitdagingen worden nog verder bemoeilijkt door de invoering van de digitaaldienstenverordening van de Europese Unie (DSA), een baanbrekende verordening die is ontworpen om fundamentele rechten te beschermen en verantwoordingsplicht en transparantie te waarborgen bij het modereren van online content. Hoewel deze verordening tot doel heeft de digitale ruimte veiliger en transparanter te maken, levert de handhaving ervan gemengde resultaten op voor de digitale rechten van Palestijnen. De verordening verplicht zeer grote onlineplatforms om snel op te treden tegen illegale content en desinformatie, maar maatschappelijke organisaties melden dat deze druk vaak leidt tot [overmatige verwijdering](#).

¹ [Digital Warfare: Israeli Censorship of Palestinian Content](#), Palestine

Studies, geschreven door Nadim Nashif. (15 Juni 2023).

² [Digital Security Among Palestinian Youth Citizen of Israel](#), 7amleh, 2024

³ [Palestine: At least 164 journalists and media workers killed in Gaza](#),

Internationale Federatie van Journalisten, mei 2025

⁴ [Palestinian Digital Rights and the Extraterritorial Impact of the European](#)

[van legitieme Palestijnse content](#)⁴, vooral bij de afhandeling van verwijderingsverzoeken van de Israëlische autoriteiten of EU-lidstaten door platforms. Het ontbreken van genuanceerde, contextgevoelige moderatie en het gebruik van geautomatiseerde tools hebben geleid tot buitensporige censuur van Palestijnse stemmen, zowel binnen als buiten de EU.

Met deze dringende zaken beoogt dit document EU-beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en voorvechters van digitale rechten aan te sporen om concrete stappen te zetten bij de bescherming van de digitale rechten van Palestijnen en online onderdrukking tegen te gaan.

Dit standpuntdocument is bedoeld om de wettelijke en beleidsmatige kaders te belichten waarmee de digitale rechten van Palestijnen en de integriteit van informatie worden beperkt, om de medeplichtigheid van technologieplatforms aan het monddood maken van Palestijnen onder de aandacht te brengen en om belangrijke aanbevelingen te doen aan de Europese Unie (EU) om zich te blijven inzetten voor de mensenrechten in de digitale ruimte. Als wereldleider op het gebied van digitale regelgeving heeft de EU de cruciale taak ervoor te zorgen dat haar beleid en diplomatieke inspanningen aansluiten bij internationale mensenrechtennormen, en aan te dringen op verantwoordingsplicht en transparantie bij contentmoderatie die gevolgen heeft voor Palestijnen.

Met deze dringende zaken beoogt dit document EU-beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en voorvechters van digitale rechten aan te sporen om concrete stappen te zetten bij de bescherming van de digitale rechten van Palestijnen en online onderdrukking tegen te gaan. Aan het einde van dit document staan aanbevelingen voor de EU om zich te blijven inzetten voor de mensenrechten in de digitale ruimte.

Wettelijke beperkingen op de vrijheid van meningsuiting

In november 2023 nam Israël het negende amendement op zijn “antiterrorismewet” aan, waarmee strenge beperkingen op digitale vrijheden zijn ingevoerd. Dit amendement stelt [alleen al de consumptie van content die volgens de Israëlische autoriteiten “ aanzet tot terrorisme”](#)⁵ strafbaar en legt hiervoor zware straffen op, waaronder gevangenisstraf. De wet geeft Israëlische veiligheidsdiensten ruime bevoegdheden om Palestijnen in de gaten te houden en te vervolgen op grond van vermeende intenties in plaats van concrete daden. Dit leidt tot ernstige zorgen over privacy, eerlijke rechtsgang en vrijheid van meningsuiting. Online activiteiten zoals het volgen of delen van of het reageren op content die als “terrorisme” is bestempeld, zijn nu strafbare feiten. Dit heeft een ontmoedigend effect op het digitale debat.

⁵ [New Law Prohibiting the Consumption of Terrorist Publications](#), 7amleh, november 2023

Gevolgen voor Palestijnse burgers van Israël

[link](#)

Sinds 7 oktober 2023 is er een sterke toename van willekeurige maatregelen tegen Palestijnse burgers van Israël die solidariteit betuigen met Gaza. Er zijn berichten dat mensen zijn vastgehouden, ontslagen en uitgezet, enkel vanwege hun online activiteiten. Uit een recent onderzoek blijkt dat 70% van de Palestijnen die op de hoogte zijn van de “antiterrorismewet”, minder online actief is uit angst voor de gevolgen. Deze harde aanpak heeft Arabische gemeenschappen onevenredig het zwijgen opgelegd, terwijl het aanzetten tot geweld door Joods-Israëliëse gebruikers grotendeels onbestraft blijft. Dit getuigt van een structurele dubbele standaard in digitaal bestuur.

Medewerking van sociale media aan verzoeken van Israël

Tussen 7 oktober en 14 november 2023 hebben [Israëliëse autoriteiten ongeveer 9.500 verwijderingsverzoeken ingediend bij socialemediaplatforms](#)⁶. Meta ontving alleen al 60% van deze verzoeken en gaf daar in maar liefst 94% van de gevallen gehoor aan. Dit zorgwekkende percentage wijst erop dat de controle beduidend tekortschiet, en roept vragen op over de medeplichtigheid van grote technologieplatforms aan het faciliteren van digitale onderdrukking. Het op grote schaal verwijderen van Palestijnse content werkt censuur alleen maar meer in de hand en tast het fundamentele recht op vrijheid van meningsuiting aan. Uit gelekte interne gegevens bleek later dat Meta op verzoek van Israël meer dan 90.000 berichten had verwijderd. Daarmee lag het percentage ingewilligde verzoeken ruim na de eerste periode nog steeds op 94%.

“

De ondoorzichtigheid van deze algoritmen maakt het bijzonder lastig om de volledige omvang van dit probleem vast te stellen, en staat de integriteit van informatie in de weg door het publieke debat te vertroebelen.

⁶ [Palestinian Digital Rights in the Context of Genocide and Big Tech Accountability One Year After the War on Gaza](#), 7amleh, 2024

⁷ [Gaza Strip: Risk of Famine as 495,000 people face catastrophic acute food insecurity](#), IPC, 2024

ALGORITMISCHE VOORINGENOMENHEID EN ONDERDRUKKING VAN CONTENT

Naast gerichte verwijderingsverzoeken blijven er zorgen bestaan over mogelijk structurele algoritmische vooringenomenheid om Palestijnen monddood te maken of content te verspreiden die aanzet tot geweld. De ondoorzichtigheid van deze algoritmen maakt het bijzonder lastig om de volledige omvang van dit probleem vast te stellen, en staat de integriteit van informatie in de weg door het publieke debat te vertroebelen. De digitaledienstenverordening (DSA), in het bijzonder de bepalingen voor zeer grote onlineplatforms, biedt een cruciaal kader om dit probleem aan te pakken. Deze verordening verplicht zeer grote onlineplatforms om systeemrisico's van hun diensten op te sporen, te beoordelen en te beperken, waaronder negatieve gevolgen voor grondrechten, voor het maatschappelijk debat en voor verkiezingsprocessen. Het gaat hierbij uitdrukkelijk om risico's bij het modereren van content, het ontwerpen van algoritmen en het verspreiden van content. Maar om de digitaledienstenverordening effectief te kunnen toepassen in contexten zoals de oorlog in Gaza, is het zaak dat onafhankelijke onderzoekers en erkende journalisten zinvolle toegang krijgen tot gegevens en algoritmische parameters. Zonder deze toegang blijft extern toezicht op naleving van deze verordening door platforms uiterst beperkt, vooral als het gaat om algoritmische vooringenomenheid en onderdrukking van content.

DESINFORMATIE ALS WAPEN

Naast directe censuur en algoritmische vooringenomenheid kenmerkt de oorlog zich door een wijdverbreide en gecoördineerde verspreiding van desinformatiecampagnes. Deze worden actief ingezet om de publieke opinie te beïnvloeden en Palestijnse verhalen af te doen als onzin. Deze campagnes zijn vaak afkomstig van aan de overheid gelieerde actoren, netwerken met voldoende middelen of extreem partijdige groepen. Ze maken gebruik van socialemediaplatforms om onjuiste of misleidende informatie te verspreiden, goede journalistiek in een kwaad daglicht te stellen en haat te zaaien. De gevolgen zijn ook veel verstrekender dan alleen polarisatie of haat. Volgens de [Integrated Food Security Phase Classification \(IPC\)](#) verstoort desinformatie de distributie van humanitaire hulp in een tijd waarin de hele Gazastrook te kampen heeft met hongersnood. De grote verspreiding van desinformatie versterkt de onderdrukking van authentieke stemmen en verhalen. Dit geeft een vertekend beeld van gebeurtenissen en staat een geïnformeerd publiek debat in de weg. Het nieuwsmedium Haaretz maakt al sinds het begin van de oorlog [melding](#) ⁸ van buitenlandse informatiemaniplatie en inmenging.

Naast directe censuur en algoritmische vooringenomenheid kenmerkt de oorlog zich door een wijdverbreide en gecoördineerde verspreiding van desinformatiecampagnes. Deze worden actief ingezet om de publieke opinie te beïnvloeden en Palestijnse verhalen af te doen als onzin.

⁸ [Israel Secretly Targeted American Lawmakers With Gaza War Influence Campaign](#), Haaretz, 2024

NALEVING VAN INTERNATIONALE MENSENRECHTENNORMEN

De Europese Unie moet er bij Israël op aandringen zijn digitale beleid op één lijn te brengen met de internationale mensenrechtenverplichtingen. Het waarborgen van vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie moet een hoofdvereiste zijn in de betrekkingen tussen de EU en Israël. De EU dient ook de onevenredige gevolgen van Israëlische wetten voor Palestijnse burgers en inwoners aan de orde te stellen en te pleiten voor beleid dat digitale rechten beschermt en structurele discriminatie voorkomt.

REGULERING EN CONTROLE VAN TECHNOLOGIEPLATFORMS

Socialemediaplatforms die binnen de EU actief zijn, moeten verantwoordelijk worden gehouden voor hun contentmoderatiebeleid.

De EU zou het volgende moeten doen:

- Platforms verplichten om transparant te rapporteren over overheidsverzoeken tot contentmoderatie.
- Toezien op de naleving van EU-normen inzake vrijheid van meningsuiting en privacy bij de afhandeling van verwijderingsverzoeken van overheden.
- Toezichtmechanismen versterken om onnodige navolging van politiek gemotiveerde censuurmaatregelen te voorkomen.
- Ervoor zorgen dat artikel 40 van de digitaaldienstenverordening tijdig wordt uitgevoerd en toegang biedt tot relevante gegevens, waaronder gegevens over contentmoderatie in oorlogsgebieden en de gevolgen daarvan voor specifieke gemeenschappen.

BESTRIJDING VAN DUBBELE STANDAARDEN EN CENSUUR

De EU moet proactieve maatregelen nemen om digitale discriminatie aan te pakken.

Hierbij gaat het onder meer om:

- Onderzoek doen naar de medewerking van platforms, zoals zeer grote onlineplatforms of zeer grote onlinezoekmachines zoals Meta, aan buitensporige verwijderingsverzoeken gericht tegen Palestijnse content.
- Pleiten voor onbevooroordeeld contentmoderatiebeleid om te voorkomen dat gemarginaliseerde stemmen het zwijgen wordt opgelegd.
- Toezichtmechanismen om verantwoordingsplicht in digitaal bestuur

Oproep tot

De Europese Unie heeft een belangrijke verantwoordelijkheid om digitale rechten te waarborgen als onderdeel van haar bredere inzet voor internationale mensenrechten, vrijheid van meningsuiting en gelijkheid. Gezien de toenemende digitale onderdrukking van Palestijnen (in de vorm van verwijdering van content, algoritmische discriminatie, toezicht en criminalisering van online meningsuiting) is het van groot belang dat de EU verder gaat dan het uiten van bezorgdheid, en concrete maatregelen neemt.

Om de digitale rechten van Palestijnen op zinvolle wijze te beschermen, moet de EU:

1.

Platforms verplichten om transparant te rapporteren over overheidsverzoeken tot contentmoderatie.

2.

Toeziën op de naleving van EU-normen inzake vrijheid van meningsuiting en privacy bij de afhandeling van verwijderingsverzoeken van overheden.

3.

Toezichtmechanismen versterken om onnodige navolging van politiek gemotiveerde censuurmaatregelen te voorkomen.

4.

Ervoor zorgen dat artikel 40 van de digitaaldienstenverordening tijdig wordt uitgevoerd en toegang biedt tot relevante gegevens, waaronder gegevens over contentmoderatie in oorlogsgebieden en de gevolgen daarvan voor specifieke

De digitale ruimte moet een forum blijven voor vrije meningsuiting, activisme en het delen van informatie. Als de EU de universele mensenrechten en digitale democratie echt wil verdedigen, moet ze ervoor zorgen dat Palestijnse stemmen niet uit de digitale publieke ruimte worden gewist. Een op rechten gebaseerd internet is geen luxe, maar een noodzaak. De EU moet nu in actie komen.

7amleh, het Arabische centrum voor de bevordering van sociale media, is een vooraanstaande organisatie voor digitale rechten van Palestijnen die opkomt voor de vrijheid van meningsuiting, privacy en digitale toegang van Palestijnen. Door middel van onderzoek, belangenbehartiging en initiatieven voor capaciteitsopbouw zet 7amleh zich in om digitale discriminatie aan te pakken, online censuur tegen te gaan en een veilig en open internet te bevorderen.

RNW Media is een internationale organisatie voor mediaontwikkeling gevestigd in Haarlem, Nederland, die de kracht van onafhankelijke digitale media inzet om mensenrechten en het algemeen belang te bevorderen. Met wortels die teruggaan tot 1947 als Radio Nederland Wereldomroep, pleit RNW Media al meer dan 75 jaar voor vrije en open informatie. Op basis van de pijlers “levensvatbaarheid van media” en “integriteit van informatie” biedt de organisatie mediamakers hulpmiddelen en strategieën om impactvolle, onafhankelijke journalistiek te bedrijven en beter geïnformeerde, open en democratische samenlevingen te bevorderen.

Samen komen 7amleh en RNW Media op voor mensenrechten in digitale ecosystemen en strijden ze tegen online onderdrukking. Ook dringen ze aan op beleid dat inclusieve en rechtvaardige digitale ruimtes waarborgt.

حملة - المركز العربي
لتطوير الإعلام الاجتماعي
7amleh - The Arab Center for
the Advancement of Social Media

www.7amleh.org

RNW Media
Koepelplein 1C
2031 WL Haarlem

www.rnw.media